

ԵՏՏՈՐՈՒԹՅԱՆ

ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԾԵՄԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ 100-ԱՄՅԱԿԸ

1974 թվականին լրացավ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանի հիմնադրության 100-ամյակը:

Անցյալ տարի, դեկտեմբերի 15-ին, կիրակի օրը, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի նախագահությամբ Վեհարանի հանդիսությանը դահլիճում նշվեց Գևորգյան ճեմարանի 100-ամյակը:

«Էջմիածին» ամսագրի սույն համարը նվիրվում է այդ պատմական ու մշակութային մեծ իրադարձության ոգեկոչմանը:

Հոբելյանները բացառիկ առիթներ են լուրաքանչյուր ժողովրդի մշակույթի տարեգրության մեջ, լուսավոր հանգրվաններ, որպեսզի հասարակությունը համագգային հանդիսությամբ և արժանավայել շուքով երախտագիտության իր սրտագին տուրքն ընծայի հոբելյանական տարեդարձներին և հոբելյարներին:

Ահա այսօր նույն մտածումներով և երախտագետ սրտով Գևորգյան ճեմարանի հիմնադրության 100-ամյակի և նրա շուրջ 45-ամյա փառավոր, ազգօգուտ գործունեության ոգեկոչումն ենք կատարում:

Այս ոգեկոչումը նշանակալից է նաև նրանով, որ անցյալում Մայր Աթոռը և Գևորգյան ճեմարանի ղեկավարությունը հաճախ որոշել են նշել կրթական այս փառավոր հաստատության 25 և 40-ամյա հոբելյանները, բայց այդ ազնիվ մտադրությունները զանազան պատճառներով չեն իրականացել:

Այսօր մենք ուրախությունն ունենք, Ս. Ս. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց ուսումնասեր և մանկավարժ կաթողիկոսի գահակալության օրով և Նրա իսկ հրահանգով, նշելու Գե-

վորգյան ճեմարանի հիմնադրության և քեզմնավոր գործունեության հոբելյանները:

Հայ դպրոցը հազարամյա տարիների պատմություն ունի:

Արարատյան դաշտում, հայրենի հողի վրա, հայոց հնագույն և ամենախոշոր եկեղեցական հոգևոր մշակութային կենտրոն Վաղարշապատ-Էջմիածնում, ուր ս. Գրիգոր Լուսավորչի քարոզությամբ **«բղխեցին հայոց շնորհ պատուիրանացն Աստուծոյ»** (Կորյուն), բացվել են Ե դարի առաջին քառորդում, գրեթե գլուխով և Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանությամբ սկզբնավորված հայ մշակույթի օրերին, ս. Սահակի և ս. Մեսրոպի ջանքերով, հայագիր առաջին դպրոցները՝ **«Դպրոցք հօտին ուսմանց»** (Ղ. Փարպեցի), որպես **«բացեալ աղբիւր գիտութեանն Աստուծոյ»**, որին դիմում էր ժամանակի ուսումնածարավ հայ երիտասարդությունը աշակերտական մեծ խմբերով՝ **«ի կողմանց և ի գաւառաց Հայաստան աշխարհի, յորդեալք և դրդեալք»** (Կորյուն):

Հայրենի հողի վրա առաջին հայագիր դպրոցների բացումը համագգային, համաժողովրդական տոն էր հայ ժողովրդի և, մանավանդ, հայ երիտասարդության համար, **«քանզի ամենայն անձն յորդորեալ փափաքէր յուսումն հայերէն գիտութեան, որպէս ի խաւարէն յասորի տանջանացն գերծեալք ի լոյս խնդալին»** (Ղ. Փարպեցի):

Հայ դպրոցները դարերի հետ շուրանակաբար հաջորդել են միմյանց: Երբեք չի կրտրվել կրթական այս լուսավոր օջախների կյանքի թելը:

ԵՐԶԱՆԿԱՀԻՇԱՏԱԿ Տ. Տ. ԳԵՎՈՐԳ Դ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԺԵՄՆՈՐԱՆԻ

Ամայացել էին մեր շեն ու պայծառ վանքերը: Հայ հոգևորականությունը, հավատարիմ իր դարավոր ազգային-եկեղեցական ավանդություններին, ի գլուխ իր հավատացյալ հոտին, ապրեց իր պատմության ամենաողբերգական էջերից մեկը: Հովվի արյունը խառնվեց իր հոտի արյան հետ: Դա մեծ հարված էր հայ եկեղեցու կյանքի և գոյության դեմ:

Մեծ աղետից հետո հարկավոր էր ոտքի կանգնեցնել հայ եկեղեցին, նոր շունչ, ոգի և կենդանություն տալ նրան, նուրացած եկեղեցական շարքերը համալրել նոր ու խոստումնալից ուժերով և հայ եկեղեցին դնել իր հոգևոր կոչման ու հայրենասիրական առաքելության ճանապարհի վրա:

Համաշխարհային պատերազմից հետո հայ եկեղեցու վերականգնման ճիգերը հաջողությամբ պսակվեցին Երուսաղեմում, Անթիոյիսում և Կ. Պոլսում:

Գևորգ Զ հայրենասեր և լուսամիտ կաթողիկոսը 1945 թվականի նոյեմբերին բացեց Մայր Աթոռում հոգևոր ճեմարան, որպես հարազատ շարունակությունը երբեմնի Գե-

վորգյան ճեմարանի, մեծ հույսեր կապելով հայ եկեղեցու վերականգնման աշխատանքներում հոգևոր ճեմարանի գոյության և նըպատակների հետ: «Այժմ վստահ կարող ենք լինել,—գրել է նա 1945-ին,—ս. էջմիածնի ճեմարանը, ս. Երուսաղեմի, Տաճն Կիլիկիո ընծայարանների հետ, ըստ ամենայնի ի վիճակի կլինեն հայ ժողովրդի հոգևոր եկեղեցական կարիքներն հոգալու»:

Այս տարի, նոյեմբերին, լրանում է հոգևոր ճեմարանի վերաբացման 30-ամյակը, ճեմարան, ուր կյանքի կոչվեցին Գևորգյան ճեմարանի հոգևոր, մշակութային, հայրենասիրական ավանդությունները նոր պայմաններում, նոր պահանջների համաձայն:

Փա՛րք մեր լուսամիտ, հայրենասեր Հայրապետներին, որոնք ս. Գրիգոր Լուսավորչի օրերից, դարերի միջով, մինչև Տ. Տ. Վազգեն Ա Հայրապետը, վառ են պահել հայ մշակույթի, հայ կրթության և գիտության ջահը՝ ի պայծառություն մեր եկեղեցու և ի միխթարություն մեր հավատացյալ ժողովրդի:

